

Geliş Tarihi:

17.01.2022

Kabul Tarihi:

28.12.2022

Yayımlanma Tarihi:


26.06.2023

Kaynakça Gösterimi: Aydın, R. Ş. & Sarıçam, H. (2023).

Anne babaya bağlanma ve erkeksi davranış arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(46), 1-28. doi: 10.46928/iticusbe.1058676

## ANNE BABAYA BAĞLANMA VE ERKEKSİ DAVRANIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

*Araştırma*

Rabia Şeyda Aydın 

Sorumlu Yazar (Correspondence)

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

[rseydaaydn@gmail.com](mailto:rseydaaydn@gmail.com)

Hakan Sarıçam 

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

[hakansaricam@gmail.com](mailto:hakansaricam@gmail.com)

Rabia Şeyda Aydın Psikolojik Danışman, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Master Öğrencisi.

Doçent Dr. Hakan Sarıçam Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı öğretim üyesidir.

# ANNE BABAYA BAĞLANMA VE ERKEKSİ DAVRANIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Rabia Şeyda Aydın  
[rseydaaydn@gmail.com](mailto:rseydaaydn@gmail.com)  
Hakan Sarıçam  
[hakansaricam@gmail.com](mailto:hakansaricam@gmail.com)

## Özet

**Amaç:** Bu araştırmanın temel amacı, bireylerde anne babaya bağlanma ile erkeksi davranış arasındaki ilişkiyi incelemek ve bağlanmanın bireylerdeki erkeksi davranışı açıklama gücünü ortaya koymaktır.

**Yöntem:** İlişkisel tarama modeline göre tasarlanan bu araştırmanın çalışma grubunu kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 310 gönüllü katılımcı oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri Kısa Formu (EABE) ve Erkeksi Davranış Ölçeği (EDÖ) kullanılmıştır. Normal dağılım sergileyen verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Basit Doğrusal Regresyon Analizi, Bağımsız Örneklem t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve LCD Post Hoc Testi kullanılmıştır.

**Bulgular:** Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre, anne baba bağlanma ile erkeksi davranış arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Erkeklerin anne baba bağlanması ve erkeksi davranışları anlamlı şekilde kadınlardan fazladır. X kuşağının Z kuşağına göre anneye bağlanma düzeyi fazladır. Bireylerin romantik ilişki durumu ile anne babaya bağlanma ve erkeksi davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırma bulguları literatür ışığında tartışılmıştır.

**Özgünlük:** Bağlanma kavramının bireye olan etkileri nedeniyle uluslararası literatürde bu konuda oldukça çalışma görülmektedir. Ancak ulusal literatürde bağlanma ve erkeksi davranış birlikte inceleyen çalışma sayısının oldukça sınırlı olması sebebi ile bu çalışma önemli görülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Bağlanma, Anne Baba Bağlanma, Erkeksi Davranış

**JEL Sınıflandırması:** J13, C91

# **THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PARENTAL ATTACHMENT AND MASCULINE BEHAVIOR**

## **Abstract**

**Purpose:** The main purpose of this research is to analyze the relationship between the parents' attachment and masculine behavior and to reveal the power of attachment to explain masculine behavior in adults.

**Method:** The study group of this research, which was designed according to the correlational survey, consists of 310 individuals determined by the convenience sampling method. The Short Form of Inventory of Parent and Peer Attachment (IPPA) and The Masculine Behavior Scale (MBS) were used as data collection tools. The data was analyzed using the Pearson Correlation Analysis, the simple linear regression analysis, Independent Groups t-Test, ANOVA, and LCD Post Hoc methods, all of which were based on a normal distribution.

**Findings:** Based on correlation analysis results, there is a positive relationship between parental attachment and masculine behavior. In another finding, men's parental attachment and masculine behavior points are significantly higher than women's. The level of maternal attachment of the X generation is higher than the Z generation. There was no significant relationship between the romantic relationship status of individuals and parental attachment and masculine behavior. The research results were discussed in relation to the literature.

**Originality:** There are numerous research on this topic in the international literature due to the effect of attachment on adults. This study is considered important because of the limited number of national studies examining attachment and masculine behavior together.

**Keywords:** Attachment, Parental Attachment, Masculine Behavior

**JEL Classification:** J13, C91

## GİRİŞ

Sosyal bir canlı olarak insan var olduğundan beri kendisi, diğerleri, dünya ve evren ile ilişkiler içerisinde. Yaşam boyu süren bu karşılıklı ilişkinin insanoğlu üzerinde fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal boyutlarda etkileri vardır. Bu etkiler kişiye olumlu katkı yapabileceği gibi ona rahatsızlık veren bir yapıya da dönüşebilir. Dolayısıyla bebeklikten hatta anne karnından başlayan sosyal dünyaya olan ilgi ve onu anlama çabası sürecinde erken dönemden itibaren bireyin kurduğu ilişkiler ‘güven’ içermeli ve desteklenmelidir (Santrock, 2019). Şüphesiz bu ilişkilerin başında ilk olarak anne baba ile kurulan ilişki gelmektedir. Ainsworth (1967) ve Bowlby (1969) Bağlanma/Bağlılık Kuramında bu ilişkiye karşılık olarak ‘bağlanma’ kavramını kullanmışlardır. Bağlanma, temel olarak iki insan arasında kurulan duygusal bağı ifade eder ve Bowlby’nin (1969) etolojik perspektifine göre yaşamın ilk yıllarında bebeğin güvenli üstü ile kurulan önemli bir duygusal bağ olarak adlandırılır.

Bağlanma yapı itibari ile gelişimsel süreç içerisinde ele alınan bir faktör olup araştırmalarda daha çok bebek bağlanmasına yer verilmektedir. Bebek bağlanması, bebek ile bakım veren ilişkisinin zihinsel modelidir (Bowlby, 1969, 1982). Bu model bebeğin ilerleyen yıllarda, kendisine ve başkalarına yönelik sergilediği davranışların belirleyicisi haline gelir (Cassidy ve Shaver, 2002). Eğer bebeğin ihtiyaçları karşılanmış, bebek ile yakınlık kurulmuşsa; kendisi ve dünyaya ilişkin olumlu şemalara sahip olması mümkünken tam tersi durumda olumsuz, yıkıcı şemalara sahip olabilmektedir. Buna ek olarak bağlanma kişilik, kişilerarası ilişkilere bakış açısı, stres ve kaygıyla başa çıkabilme gibi durumları açıklamada geniş bir habitata sahiptir (Burge vd.,1997; Carver, 1997; Goodwin, 2003; Sarıçam, 2011). Yukarıdaki açıklamalara bakılarak bağlanmanın bireyin yaşamına yön vermesinden öte yaşamını şekillendirdiği söylenebilir.

Bağlanmanın yaşama olan etkisinden hareketle bireylerin çocukluk çağı anne baba bağlanma düzeyinin erkeksi davranışı açıklayacağı düşünülen bu çalışma, değişkenler arasındaki anlamlılığı ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışma bireylerin olumlu gelişimini desteklediği gibi olumsuz gelişime de sebep olan etkenlerden biri olan bağlanma ve erkeksi davranışa odaklanmaktadır. Bağlanma ve erkeksi davranışlar arasında bulunacak ilişki bireylerin, ilerideki eğilimlerinin yordanmasına, psikolojik danışmanlık kapsamında kendilerini tanımalarına, aile içi ilişkilerin düzenlenmesine fayda sağlayacağı tahmin edilmektedir. Kadınların toplumdaki konumlarının erkeksi davranışlarıyla açıklandığı günümüzde bu konuda yapılacak bir çalışmanın Türkiye’deki yapılan diğer çalışmalara bilimsel destek sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu amaç ve önem doğrultusunda kolayda örnekleme yöntemi ile araştırmacılar tarafından katılımcılara, elektronik uygulama formu ulaştırılmıştır. Elde edilen veriler cinsiyete, kuşaklara ve romantik ilişki durumuna göre incelenmiştir.

## KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

### *Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet ve Erkeksi Davranış*

Bireyin anne karnında var olmaya başlamasıyla beraber en merak edilen durumlar arasında ‘bebeğin kız mı erkek mi’ olacağı beklentisi yer almaktadır. Hatta günümüzün en hızlı yayılan trendlerinden biri olan “bebek cinsiyet partileri” tüketim çılgınlığı bağlamında cinsiyet beklentisinin metalaşmış karşılığıdır. Cinsiyet partilerinde cinsiyetlere yönelik süslemeler yapılmakta, partinin sonuna doğru ebeveynler (özellikle baba aday) adrenalin arttırıcı etkinlik ile bebeğin cinsiyetini öğrenmektedir. Psikososyal ve bedensel gelişimi etkileyen cinsiyet beklentisi aynı zamanda insan davranışlarının diğer bir belirleyicisidir. Cinsiyetten ne beklediğiniz cinsiyete ne anlam yüklediğinizle ilgilidir. Dökmen’e (2015) göre cinsiyet, kadın ya da erkek olmanın biyolojik karşılığıdır. Toplum bu biyolojiye ek, kültürel olarak kadına ve erkeğe farklı davranır; farklı özellikler atfeder ve farklı beklentiler içinde bulunur (Tan, 1979). Böylece toplumsal cinsiyet kavramı ortaya çıkar.

Toplumun getirdiği farklılaşma birey daha dünyaya gelmeden kız çocuk ve erkek çocuk ayrımı ile oluşmaktadır. İki üç yaş arasında çocuklar kız ya da erkek olduklarını öğrenir ve cinsiyet sınıflandırması yapmaya başlarlar (Blakemore, 2003). Çocuklar hangi cinsiyetten olduklarını öğrendiklerinde cinsiyet rolleri denilen kültürlerin ve toplumların erkeksi ya da kadınsı olarak belirlediği tipik davranışları sergilerler (Santrock, 2019). Örneğin erkekler fiziksel itişmenin olduğu oyunlar oynarken kızlar duyguların yoğun olduğu iş birlikçi oyunlar oynarlar (Vatandaş, 2007). Cinsiyet rolleri kimliğimizin bir parçası haline gelir ve düşüncelerimiz, davranışlarımız üzerinde güçlü bir etki oluşturur. Erken dönemden ilerleyen yıllara kadar yaşamın neredeyse her alanını etkilemeye devam eder (Marini, 1990). Bu nedenle cinsiyet konusunda çalışmaların yapılması, konunun farklı boyutlarının ele alınması açısından gerekli görülmektedir. Cinsiyet kaynaklı olumsuz yaşantı ve durumlar bireyi her bağlamda derinden etkilediği için (Dökmen, 2015) toplumsal cinsiyet, cinsiyet rolleri, cinsiyet ayrımcılığı, kadın kimliği, erkek kimliği gibi konularda çeşitli araştırmalar dikkat çekmektedir (Angst vd., 2002; Blackstone, 2003; Doucet, 2013).

Toplumsal yapı ve kültür; kadınlardan kadınsı, erkeklerden erkeksi davranmasını bekler. Erkeksi davranışlar kontrol edici, baskın, bağımsız, sert, saldırgan özellikler barındırırken; Kadınsı davranışlar duyarlı, yetiştirici, ilgili, bağımlı, duygusal, dinleyen özellikleri barındırır (Bem, 1981; Sarıçam ve Sığın, 2020; Wood, Christensen, Hebl ve Rothgerber, 1997). Davranışlardaki kadınsı ve erkeksi boyut her zaman bu kadar keskin şekilde ayrılmaz (Bem, 1983). Bazı bireylerde iki boyut birbirine karışır. Yani birey yeri geldiğinde kadınsı yeri geldiğinde erkeksi davranış özelliklerini sergiler. ‘Androjen’ olarak adlandırılan bu davranış örüntüsüne sahip bireyler daha esnek bir yapıya sahiptirler böylelikle içinde buldukları duruma daha kolay uyum sağlarlar (Bem, 1974). Bununla beraber atılganlık, iletişim becerileri, benlik saygısı, sosyal beğenirlik düzeyleri diğer boyutlara göre yüksektir (Güngörmüş, Aydın ve Ergin, 2013). Bu bireyler analitik düşünebilme, duyarlı ve düzenli olma gibi özelliklere sahiptirler (Altın, 2014; Çelik, Bayrakçıken ve Kılınç, 2020). Bebeklik dönemi

bu özelliklerin oluşmaya başladığı ve içselleştirildiği en önemli dönemlerden biridir. Çünkü bebek kendisi-çevresi arasındaki ayrımı yapmaya ve sosyal çevreyle (anne, baba, arkadaş, toplum vb.) ilişkiler kurmaya başlar. Bu ilişkilerin etkisiyle benimsediği cinsiyet rollerini bütün yaşamı boyunca sürdürür (Bahtiyar Saygan ve Pekel Uludağı, 2021). Williams, Goodman ve Green (1985) erkeksi özellikleri kuvvetli kız çocuklarının babaları ile daha çok ilişki kurduğunu bununla birlikte erkeksi özelliklere sahip annelerin çocuklarında erkeksi özellikleri daha fazla kabul ettiğini ortaya koymuşlardır. Bireyler yetişkinlik döneminde de erken dönem yaşadıklarını referans alır. Corrigan ve Konrad (2007) yaptıkları çalışmada, erken dönemdeki cinsiyet rolü tutumlarının, yetişkinlik dönemindeki evlilik, kariyer seçimi gibi kararlarını etkilediğini tespit etmiştir. Yani bebeklik döneminde yaşadığı cinsiyete dayalı deneyim bireyin erkeksi ya da kadınsı davranışlarda bulunmasına yol açar. Bu ayrım sosyal ve psikolojik desteği artırabileceği gibi sorunlar yaşamasına da neden olabilir. Bu noktada erkeksi ya da kadınsı davranışların sebeplerinin bulunması; sosyal ve psikolojik desteğin artırılmaya çalışılması önemlidir.

Modern toplumlarda bu rollerin ayrımı keskin değildir ve eşitlikçi bir rol dağılımı vardır. Ancak gelenekçi patriarkal (ataerkil) toplumlar, bireylere toplumsal cinsiyet rollerini yükleyerek bireylerin iş yaşamlarını, sosyal hayatlarını, psikolojik durumlarını etkilemektedir (Gneezy, Leonard ve List, 2009). Bu toplumlarda meslekler toplumsal cinsiyet rollerine göre ayrılmıştır. Öğretmenlik, hemşirelik kadınlara uygun görülürken mühendislik, hâkimlik, polislik erkeklere uygun görülen iş ve mesleklerdendir (Erikli, 2020; Sarıçam ve Sığın, 2020; Sığın ve Sarıçam, 2022). Bu durum özellikle kadınların toplumsal alanda, iş alanında var oldukları konumları sınırlandırmaktadır.

Kadınların iş hayatındaki konumlarını daraltıp yöneticilik pozisyonlarına bakıldığında GrantThornton şirketinin 2021'de yaptığı araştırmada kadın yönetici oranı %31 olarak belirlenmiştir. Bunun altında kadının doğası gereği yönetici olarak erkeklere göre daha az becerikli, başarılı olma ihtimali düşük, liderlik vasfı olmayan bireyler şeklinde tanımlanması yatmaktadır (Örücü, R. Kılıç ve T. Kılıç, 2007). Cinsiyet rollerine ilişkin farkındalık son dönemlerde pozitif ivme ile önemli düzeye gelse bile bu durumun olumlu etkileri kadar olumsuz etkileri de olmaktadır. Yöneticilik gibi liderlik özelliği gerektiren mesleklerde olan kadınların, bu mevkilerde bulunmalarının sebebinin erkeksi davranış özelliklerine sahip olmalarından kaynaklandığı iddia edilmektedir (Gartzia ve Van Engen, 2012; Korabik ve Ayman, 1989; Powell ve Butterfield, 1979). Bu yüzden başta kadınlar sonrasında daha az erkeksi özellikler gösteren erkekler olmak üzere, bu durumun bireylerde baskı yarattığı benliklerinden uzaklaşmalarına sebep olduğu düşünülmektedir (Feather, 1985; Van Look, Heggenhougen ve Quah, 2011).

Erkeksi davranış kültürden kültüre ve içinde bulunulan zamana göre değişmektedir (Yılmaz, 2018). D. D. Guastello ve S. J. Guastello (2003) cinsiyet rollerine ilişkin davranışlarının zaman içerisinde nesiller arasında değiştiğini tespit etmiştir. Erkekler babalarına göre daha androjen davranışlar sergilerken; kızların annelerine göre kadınsı davranışları azalmış, erkeksi davranışları artmıştır.

Bununla beraber cinsiyet rollerinde etnik kökenin etkisini inceleyen çalışmalarda bulunmaktadır (Ayenibiowo, 2010; Kulik, 1995; Tzuriel, 1984). Aynı bağlanma gibi çok erken yaşlarda şekillenmeye başladığı için ilerleyen süreçlerde yaşamın her alanında izlerine rastlamak mümkündür (Sığın ve Sarıçam, 2022). Erkeksi davranışın cinsiyet rolleri, kültür, çocuk yetiştirme tarzı gibi (Lin ve Billingham, 2014; Mesman ve Groeneveld, 2017; Sidanius, Cling ve Pratto, 1991) pek çok sebebi vardır ancak bu çalışmada bağlanma ile ilgisine odaklanılmıştır. Kader motifleri perspektifinde ileri yaştaki psikopatolojilerin altında 'bağlanma'nın yer aldığı bilinmektedir (Bowlby, 1973; Budayıcıoğlu, 2004; Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011; Mikulincer ve Shaver, 2012). Kadın ya da erkeklerde cinsiyet rol ve özelliklerinin anne baba bağlanma stillerine dayandığı düşünülmektedir.

### ***Anne ve Babaya Bağlanma***

Bowlby'e (1982) göre bağlanma, insanların kendilerinden başkalarıyla güçlü duygusal ilişkiler kurma eğilimidir. Bu eğilim doğumla beraber başlar ve yaşam boyu devam eder. Bağlanma ilk olarak bebeklikte bakım verenle olan ilişkiden şekillenir. İlişkinin şekline göre farklı biçimler alır. Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (2015), annelerin yabancı bir ortamda bebekleri bırakarak odadan çıktığı ve bebeklerin tepkilerinin inceledikleri çalışmada bebeklikte üç çeşit bağlanmanın olduğunu ortaya koydular: Güvenli, kaygılı ve kaçınan. Bebeklik bağlanmaları çok fazla şekil değiştirmeden yetişkin bağlanma biçimlerinin oluşmasına temel oluşturur. Yani bebeklik dönemini güvenle geçiren çocuklar olumlu gelişmeler gösterirken, güvensiz geçiren çocuklar olumsuz gelişmeler gösterirler (Berk, 2013). Bağlanmanın pek çok psiko-sosyal değişkenle ilişkili olduğu görülmektedir. Bireylerin bağlanma stilleri fiziksel ve duygusal ihtiyacın karşılanmasından, kültürden, çocuk yetiştirme tarzlarından etkilenir (Sümer ve Güngör, 1999). Aynı zamanda bağlanma ilişki doyumu, iletişim ve psikopatoloji gibi etmenleri etkilemektedir (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011; Kobak ve Hazan, 1991; Mikulincer, 1998). Anne baba bağlanmasının bahsettiğimiz erkeksi davranışı etkilediği düşünülmekte aynı zamanda literatürde bu kapsamda yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bundan dolayı bu çalışmada bireylerin anne baba bağlanmaları erkeksi davranışı açıklamakta mıdır sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

Bütün canlılar, var olduklarından itibaren diğer canlıların varlığına ihtiyaç duyarlar. İnsanlarda ise bu ihtiyaç daha belirgindir. Yeni doğan bir insan yavrusu biyolojik ve psikolojik olarak daha fazla bakıma ihtiyaç duyar (Soysal, Bodur, İşeri ve Şenol, 2005). Bu yüzden ebeveyn ve çocuk kavramları sosyal yapının temel öğeleri haline gelir. Bugün bağlanmanın yaşamda önemli bir noktada olduğunu kişiliği, benlik algısını, dünya ve diğer insanlarla kurulan ilişkileri etkilediği bilinmektedir (Allen ve Land, 1999; Carver, 1997; Wu, 2009). Bu nedenle bu konularda yapılan çalışmalar literatürde önem arz etmektedir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda demografik faktörlerin (cinsiyet, yaş, medeni durum vb.) bağlanma üzerinde bir etkisi olduğu bulunmuştur (Crowell, Treboux ve Brockmeyer, 2009; Gorrese ve Ruggieri, 2012). Freud (1966), bağlanmanın bebeğin karnını doyurma, altını değiştirme gibi fizyolojik gereksinimlerinin giderilmesi ile gerçekleştiğini öne sürer. Bununla beraber

bebeklikte oluşan duygusal bağın sonraki ilişkileri şekillendirdiğini ve sağlıklı bir bağlanma ilişkisi sonucunda yakınlık, güvenlik duygularının psikolojik gelişimin tüm boyutlarını etkilediğini savunur (Miller, 1993). Sroufe, Egeland, Carlson ve Collins (2005), yaptığı boylamsal çalışmada bebekken güvenli bağlanan okulöncesi çocuklarının benlik saygılarının, sosyal becerilerinin, öz güvenlerinin, empati duygularının akranlarından daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yine bu çocukların ergenlik ve yetişkinlikte akranlarına göre daha iyi sosyal ilişkiye ve eğitim durumuna sahip olduklarını ortaya koymuştur. Bir başka ifadeyle ihtiyaçların karşılanmasını, sevgi ve yakınlığı içeren güvenli bağlanma biçimi bireylerin sosyal yaşamını, akademik hayatını ve ruh sağlığını etkilemektedir. Güvenli bağlanamayan bireylerinde bu alanlarda sorunlar yaşaması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Duygu, düşünce ve davranışları etkileyen başka bir etken kültürlerin oluşturduğu, toplumların pekiştirdiği cinsiyet rolleridir. Kişilerarası ilişkilerde, iş hayatında, sosyal her ortamda bu rollere göre eylemlerde bulunulur. Gücün önemli olduğu ve bu gücün özellikle erkeklikle ilişkilendirildiği patriarkal toplumlarda kadınsı ve erkeksi rollerin keskin ayrımı bireyleri çocukluktan itibaren etkisi altına alır ve bireylerin toplumsal konumlarını, duygusal durumlarını etkiler (Beere, 1990). Kadınların toplumda daha fazla yer alması ile beraber roller arasındaki farklılığın sebebini açıklamaya çalışan çalışmaların günümüzde önemi artmaktadır. Bundan hareketle erkeksi davranışların sebebinin anne baba bağlanması olduğu düşünülen bu çalışmanın sonraki çalışmalara ışık tutması hedeflenmiştir.

Bugüne dek cinsiyet rollerinin ayrışması biyolojik temelli kuramlarda beden, beyin, hormonların, kromozomların yapısına; Freud'un psikoseksüel gelişim kuramında libidoya; sosyobiyojik yaklaşımda evrimsel sürece; Bandura'nın sosyal öğrenme kuramında gözleyerek öğrenmeye; sosyal rol teorisinde erkek ve kız çocuklarının davranışlarına farklı şekilde karşılık verilmesine ve ödüllendirilmesine; bilişsel gelişim teorisinde cinsiyet şemalarına odaklanarak açıklanmaya çalışılmıştır (Dökmen, 2015; Eagly ve Wood, 2012; Martin, Ruble ve Szrkrybalo, 2002). Türkiye'de ise yapılan çalışmalar özellikle kariyer alanında yapılmış ve ayrışmanın nedenine değil sonucuna odaklanmıştır. Temel, Yakın ve Misci (2006), yaptığı çalışmada erkeksi yapıya sahip örgütlerde bulunan kadınların erkeksi davranışları benimsemek zorunda kaldıklarını aksi halde örgüt içinde yok olduklarını belirtmişlerdir. Tarhan (2019), erkeksi ve kadınsı davranışın bireylerin kariyer yönelimlerini yordadığını tespit etmiştir. Baştuğ ve Kuru (2009) ise sporun cinsiyet rolünü artıran bir faktör olduğu söylemektedir.

## **YÖNTEM**

### ***Araştırmanın Modeli***

Anne baba bağlanma biçimleri ile erkeksi davranış arasındaki ilişkinin incelenmesi planlanan bu nicel çalışmada açıklayıcı ve yordayıcı türde ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiye bakılmaktadır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Diğer bir ifadeyle ilişkisel tarama modeli, değişkenler arası ilişkilerin açığa çıkarılmasında, bu



ilişkilerin düzeylerinin belirlenmesinde etkilidir ve ortaya çıkan ilişkilerle ilgili daha üst düzey araştırmaların yapılabilmesi için gerekli ipuçlarını araştırmacılara sağlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021). İlişkisel taramanın açıklayıcı türünde değişkenler arası ilişkiler çözümlenmeye çalışılırken yordayıcı türünde bir değişkenin bilinen bir değerinden, diğer değişkenin bilinmeyen değeri belirlenmeye çalışılır (Büyüköztürk vd., 2021).

### ***Çalışma Grubu***

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de farklı coğrafi bölgelerde yaşayan yetişkin bireyler arasından kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen yaşları 18 ile 74 arasında değişen toplam 310 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmacının kolayca ulaşabileceği bir örneklemden veri toplamasına kolayda örnekleme denilmektedir. Kolayda örnekleme tekniğinden yararlanılmasının sebebi zaman, para, iş gücü kaybını en aza indirmesidir. (Büyüköztürk vd., 2021). Katılımcıların 197’si (%63,8) kadın, 107’si (%34,6) erkektir. Altı katılımcı cinsiyetini belirtmemiştir. Çalışma grubundaki kişilerin 159’u (%51,3) romantik bir ilişkiye sahipken 151’i (%48,7) romantik bir ilişkiye sahip değildir.

### ***Veri Toplama Araçları***

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri Kısa Formu, Erkeksi Davranış Ölçeği kullanılmıştır.

*Kişisel Bilgi Formu:* Araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bireye ait cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu, yerleşim yeri, ebeveyn durumu ve ilişki durumu gibi demografik bilgileri içerir. Soruların belirlenmesi aşamasında uzman görüşü alınmıştır.

*Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri Kısa Formu:* Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanter’inin (EABE; Armsden ve Greenberg, 1987) Raja, McGee ve Stanton (1992) tarafından anne babaya bağlanma özelliklerini değerlendirmek için geliştirilen kısa formu, 12 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin puanlaması 7’li Likert şeklindedir ve katılımcılar tarafından hem anne hem baba için cevaplandırılmıştır. Böylelikle güven, iletişim, yabancılaşma alt ölçeklerinin toplanması ile toplam bağlanma puanı anne ve baba için ayrı ayrı hesaplanır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Günaydın, Selçuk, Sümer ve Uysal (2005) tarafından yapılmıştır. Anne ve babaya bağlanma toplam puanları arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir ( $r=.35$ ,  $p<.01$ ). Cronbach alfa değerleri anne formu için .88, baba formu içinse .90 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada, Cronbach alfa değerleri anne formu için .62, baba formu içinse .61 olarak bulunmuştur.

*Erkeksi Davranış Ölçeği:* Snell (1989) tarafından erkeksi özellikleri değerlendirmek için geliştirilen EDÖ, 20 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin puanlaması 5’li Likert şeklindedir ve toplam bir puan alınabilmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Sarıçam ve Sığın (2020) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uyum iyiliği değerleri  $\chi^2/sd=2.56$ , RMSEA=. 072, CFI=.92, GFI=.90, IFI=.92, NNFI=.90 ve SRMR=.072 şeklinde hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra, madde faktör yükleri .40 ile .77

arasında sıralanmaktadır. Ölçüt bağımlı geçerlik çalışmasında Erkeksi Davranış Ölçeği ile Bem Cinsiyet Roller Ölçeği arasında pozitif ilişkiler saptanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı Başarıya Adanma alt boyutu için  $\alpha=.84$ ; Kısıtlı Duygusallık alt boyutu için  $\alpha=.77$ ; Kısıtlanmış Sevgi alt boyutu için  $\alpha=.80$ ; Abartılı Özgüven ve Kontrol alt boyutu için  $\alpha=.73$  ve ölçeğin bütünü için  $\alpha=.81$  olarak tespit edilmiştir. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .41 ile .68 arasında değişiklik göstermektedir. Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ölçeğin bütünü için  $\alpha=.84$  olarak tespit edilmiştir.

### ***İşlemler***

Erkeksi davranış ve anne baba bağlanma arasındaki ilişkiyi belirlemek için ilk olarak, ölçeklerin sahipleri ile e-posta üzerinden iletişime geçilmiş ölçeklerin araştırmada kullanıp kullanılmayacağına dair gerekli izinler istenmiş ve alınmıştır. Daha sonra Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşerî Bilimler Kurulundan etik onay alınmıştır (E-60263016-050.06.04-102429). Ölçeklere sosyo-demografik değişkenler eklenerek Google forms üzerinden elektronik bir uygulama formu oluşturulmuştur. Araştırmanın kapsamında yer alacak bireylerin belirlenmesi amacı ile gerekli açıklamaları içeren formun son halini içeren internet linki, sosyal paylaşım siteleri üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. Uygulama linkinde doldurulmaya başlanmadan önce ve sonrasında gönüllü olmayanların çalışmayı sonlandırabileceği açıklanmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerinin korunacağı bu yüzden içtenlikle doldurmaları istendiği belirtilmiş ve uygulamaya geçilmiştir. Gönüllü katılımcılar formu doldurup göndermiştir. Her bir uygulama yaklaşık 4-5 dakikada tamamlanmaktadır. Her bir sorunun cevabı gelecek soru için önkoşul niteliğinde hazırlandığından veri setinde kayıp veri olmamıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar Google forms programı üzerinden etik ilkelere uygun olarak kaydedilmiştir. Link üzerinden toplanan veriler excel aracılığıyla SPSS 23 istatistik paket programına aktarılarak analizlere geçilmiştir.

### ***Verilerin Analizi***

Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayıları incelenmiştir. Verilerin analizine geçmeden önce basıklık çarpıklık değerlerinin -1 ve +1 arasında olması kriterine dayanarak verilerin normal dağıldığı varsayılmış ve parametrik analizlerin kullanılması kararlaştırılmıştır. Daha sonra bilgisayar istatistik paket programı aracılığıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, Basit doğrusal regresyon analizi, Bağımsız Örneklem t-Testi, Tek Yönlü ANOVA ve Post Hoc Testi kullanılmıştır. Güven aralığı olarak %95 esas alınmıştır.

## **BULGULAR**

### ***Anne Baba Bağlanma ve Erkeksi Davranış Arasındaki İlişkiler***

Anne baba bağlanma ile erkeksi davranışlar arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi kullanılmış olup sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

**Tablo 1.** Anne Baba Bağlanma ile Erkeksi Davranışlar Arasında Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.Anne Güven	-	.71**	-.74**	.77**	.46**	.39**	-.45**	.32**	.08	.15**	.01	.16**	.15**
2.Anne İletişim		-	-.66**	.83**	.41**	.49**	-.44**	.35**	.15**	-.02	-.04	.16**	-.01
3.Anne Yabancılaşma			-	-.33**	-.45**	-.43**	.63**	-.19**	-.07	-.05	.07	-.09	-.05
4.Anne Bağlanma				-	.33**	.35**	-.21**	.38**	.12*	.09	.03	.17**	.15**
5.Baba Güven					-	.80**	-.78**	.81**	.24**	.17**	.15**	.19**	.29**
6.Baba İletişim						-	-.74**	.84**	.29**	.07	.09	.19**	.24**
7.Baba Yabancılaşma							-	-.41**	-.12*	.01	.02	-.07	-.07
8.Baba Bağlanma								-	.33**	.20**	.20**	.24**	.37**
9.Başarıya Adanma									-	-.03	.04	.27**	.51**
10.Kısıtlı duygusallık										-	.45**	.24**	.70**
11.Kısıtlı sevgi											-	.25**	.70**
12.Abartılı özgüven ve kontrol												-	.65**
13.Erkeksi Davranış													-
$\bar{X}$ Ortalama	22.46	18.84	10.34	51.64	20.21	16.96	12.18	49.35	17.38	16.37	13.75	17.24	64.71
Standart sapma	5.31	5.34	5.26	6.78	6.38	6.16	6.40	7.76	4.57	4.94	4.84	3.97	11.73

\*\*p&lt;.01, \*p&lt;.05

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların anne bağlanma, baba bağlanma ve erkeksi davranış puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif ilişkiler vardır. Anne bağlanma arttıkça abartılı özgüven ve kontrol ile erkeksi davranış artmaktadır ( $r=.17, .15$ , sırasıyla  $p<.01$ ). Bu ilişkiyi anne bağlanmanın alt boyutu olan anne güven ve anne iletişimi yordamaktadır. Benzer şekilde baba bağlanma arttıkça erkeksi davranış ve tüm alt boyutları artmaktadır. Özellikle babaya bağlanma ile başarıya adanma ve erkeksi davranış toplamı arasındaki ilişki kayda değerdir ( $r=.33, 3.7$ , sırasıyla  $p<.01$ ). Bir başka ifadeyle babaya güven, babayla iletişim babaya bağlanmayı arttırdığı gibi erkeksi davranış düzeyini de arttırmaktadır. Öte taraftan anneye bağlanma ile babaya bağlanma arasındaki pozitif ilişki ( $r=.38$ ,  $p<.01$ ) bir başka ilginç bulgudur. Ayrıca ilişkinin nedenselliğini (gücünü) tespit etmek için basit doğrusal regresyon analizi yapılmış ve bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

**Tablo 2.** Anne Baba Bağlanma ile Erkeksi Davranış Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	$\beta$	Standart Hata	Beta	t	p	F
(Sabit)	36.37	5.32		6.84**	.00	
1 Anne bağlanma	.02	.10	.01	.24	.81	24.155**
Baba bağlanma	.55	.09	.36	6.33**	.00	

\*\*p<.01, R=.369, R<sup>2</sup>=.136

Tablo 2 incelendiğinde t ve F değerlerine göre regresyon modeli anlamlıdır. Bu modele göre baba bağlanma, erkeksi davranışa ait toplam varyansın %14 ünü açıkladığı görülmüştür ( $F_{(2,309)}=24.15$ ,  $R^2=.14$ ).

### ***Cinsiyete İlişkin Bulgular***

Anne baba bağlanma ve erkeksi davranış puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t testi kullanılmış olup sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

**Tablo 3.** Anne Baba Bağlanma ile Erkeksi Davranışların Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

<b>Değişken</b>	<b>Cinsiyet</b>	<b>N</b>	<b><math>\bar{X}</math></b>	<b>Ss</b>	<b>t</b>	<b>Cohen d</b>
Anne güven	Kadın	200	21.72	5.59	-3.58**	.41
	Erkek	110	23.84	4.57		
Anne iletişim	Kadın	200	18.55	5.79	-1.30	-
	Erkek	110	19.33	4.43		
Anne Yabancılaşma	Kadın	200	10.63	5.82	1.57	-
	Erkek	110	9.73	4.13		
Anne bağlanma	Kadın	200	50.90	7.06	-2.56*	.30
	Erkek	110	52.90	6.14		
Baba güven	Kadın	200	19.59	6.73	-2.48*	.29
	Erkek	110	21.37	5.54		
Baba iletişim	Kadın	200	16.63	6.47	-1.39	-
	Erkek	110	17.61	5.49		
Baba yabancılaşma	Kadın	200	12.74	6.89	2.36*	.27
	Erkek	110	11.07	5.31		
Baba bağlanma	Kadın	200	48.96	7.91	-1.19	-
	Erkek	110	50.05	7.37		
Başarıya Adanma	Kadın	200	17.66	4.42	1.08	-
	Erkek	110	17.07	4.74		
Kısıtlı Duygu	Kadın	200	15.82	5.02	-2.84**	.33
	Erkek	110	17.44	4.62		
Kısıtlı Sevgi	Kadın	200	13.40	5.05	-1.67	-
	Erkek	110	14.34	4.46		
Abartılı özgüven	Kadın	200	17.25	3.78	-.14	-
	Erkek	110	17.32	4.29		
Erkeksi Davranış	Kadın	200	64.08	11.99	-1.54	-
	Erkek	110	66.17	10.93		

\*\*p<.01, \*p<.05

Tablo 3'te görüldüğü üzere anne bağlanma puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Erkeklerin anne bağlanma toplam puan ortalamaları ( $\bar{X}=52.90$ ), kadınların anne bağlanma toplam puan ortalamalarından ( $\bar{X}=50.90$ ) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ( $t=2.56$ ,  $p<.05$ ). Bir diğer ifadeyle erkeklerin annelerine bağlılık düzeyi daha yüksektir. Bu farklılığın etki büyüklüğü incelendiğinde ise değerler orta düşük kategoride yer aldığı görülmüştür (Cohen  $d=.30$ ). Bu farklılığı sağlayan en önemli alt boyut anneye güven puanıdır. Erkeklerin anneye güven toplam puan ortalamaları ( $\bar{X}=23.84$ ), kadınların anne bağlanma toplam puan ortalamalarından

( $\bar{X}=21.72$ ) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ( $t=3.58, p<.01$ ). Bu farklılığın etki büyüklüğü incelendiğinde ise değer orta düşük kategoride yer aldığı görülmüştür (Cohen  $d=.41$ ).

Babaya bağlanma toplam puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmasa da babaya yabancılaşma puanlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Kadınların babaya yabancılaşma toplam puan ortalamaları ( $\bar{X}=12.74$ ), erkeklerin babaya yabancılaşma toplam puan ortalamalarından ( $\bar{X}=11.07$ ) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ( $t=2.36, p<.05$ ). Bir diğer ifadeyle kadınlar babalarına daha yabancılaşmış durumdadır. Bu farklılığın etki büyüklüğü incelendiğinde ise değer orta düşük kategoride yer aldığı görülmüştür (Cohen  $d=.27$ ).

Erkeksi davranış toplam puan ortalamalarında erkeklerin puanları ( $\bar{X}=66.17$ ), kadınlardan ( $\bar{X}=64.08$ ) daha yüksek olsa da bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ( $t=1.54, p>.05$ ). Fakat erkeksi davranışın alt boyutlarından kısıtlı duygu puanlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşma olmaktadır. Erkeklerin kısıtlı duygu toplam puan ortalamaları ( $\bar{X}=17.44$ ), kadınların kısıtlı duygu toplam puan ortalamalarından ( $\bar{X}=15.82$ ) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ( $t=2.84, p<.01$ ). Bu farklılığın etki büyüklüğü incelendiğinde ise değer orta düşük kategoride yer aldığı görülmüştür (Cohen  $d=.33$ ).

### ***Kuşaklara İlişkin Bulgular***

Anne bağlanma puanlarının kuşaklara göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ek olarak LCD post Hoc testi kullanılmış olup sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

**Tablo 4.** Anne Bağlanma Puanlarının Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Karşılaştırma
Anne Güven	Gruplar arası	207.76	2	103.88			
	Gruplar içi	8495.35	307	27.67	3.75*	.02	Z < Y* ve X*
	Toplam	8703.11	309				
Anne iletişim	Gruplar arası	122.82	2	61.41			
	Gruplar içi	8697.79	307	28.33	2.17	.12	Z < X*
	Toplam	8820.61	309				
Anne yabancılaşma	Gruplar arası	110.13	2	55.06			
	Gruplar içi	8452.98	307	27.53	2.00	.14	Z > X*
	Toplam	8563.11	309				
Anne bağlanma (Toplam)	Gruplar arası	224.11	2	112.06			
	Gruplar içi	13979.70	307	45.54	2.46	.09	Z < X*
	Toplam	14203.81	309				

\*\*p<.01, \*p<.05

Tablo 4'te görüldüğü üzere anneye güven alt boyutuna ait puanlar kuşaklara göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır ( $F_{(2-309)}=3.75, p<.05$ ). Z kuşağı ( $\bar{X}=20.94$ ), Y kuşağı ( $\bar{X}=22.54$ ) ve X kuşağına

( $\bar{X}$ =23.76) göre daha az annesine güvenmektedir ( $p<.05$ ). Anneyle iletişim, anneye yabancılaşma ve anneye bağlanma toplam puanlarında kuşaklar arası istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma yoktur. Fakat LCD post Hoc testi karşılaştırmalarında anne ile iletişimde Z kuşağı ( $\bar{X}$ =17.54), X kuşağından ( $\bar{X}$ =19.62) daha düşük puana sahiptir ( $p<.05$ ). Öte taraftan Z kuşağının anneye yabancılaşması ( $\bar{X}$ =11.43), X kuşağından ( $\bar{X}$ =9.38) daha fazladır ( $p<.05$ ). Son olarak anneye bağlanma toplam puanlarında Z kuşağı ( $\bar{X}$ =49.92), X kuşağından ( $\bar{X}$ =52.76) daha düşüktür ( $p<.05$ ).

Baba bağlanma puanlarının kuşaklara göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ek olarak LCD post Hoc testi kullanılmış olup sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

**Tablo 5.** Baba Bağlanma Puanlarının Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.	Karşılaştırma
Baba güven	Gruplar arası	173.30	2	86.65	2.14	.12	Z < X*
	Gruplar içi	12410.65	307	40.43			
	Toplam	12583.95	309				
Baba iletişim	Gruplar arası	138.07	2	69.03	1.83	.16	-
	Gruplar içi	11568.39	307	37.68			
	Toplam	11706.45	309				
Baba yabancılaşma	Gruplar arası	228.72	2	114.36	2.83*	.06	Z > X*
	Gruplar içi	12421.80	307	40.46			
	Toplam	12650.52	309				
Baba bağlanma (Toplam)	Gruplar arası	163.47	2	81.73	1.36	.26	-
	Gruplar içi	18433.50	307	60.04			
	Toplam	18596.97	309				

\*\*p<.01, \*p<.05

Tablo 5'te görüldüğü üzere babaya güven, babayla iletişim, babaya yabancılaşma ve babaya bağlanma toplam puanlarında kuşaklar arası istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma yoktur. Fakat LCD post Hoc testi karşılaştırmalarında babaya güvende Z kuşağı ( $\bar{X}$ =18.70), X kuşağından ( $\bar{X}$ =21.18) daha düşük puana sahiptir ( $p<.05$ ). Öte taraftan Z kuşağının babaya yabancılaşması ( $\bar{X}$ =13.64), X kuşağından ( $\bar{X}$ =10.66) daha fazladır ( $p<.05$ ).

Erkeksi davranış puanlarının kuşaklara göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ek olarak LCD post Hoc testi kullanılmış olup sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

**Tablo 6.** Erkeksi Davranış Puanlarının Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Karşılaştırma
Başarıya adanma	Gruplar arası	152.18	2	76.09	3.70*	.03	Z < Y*
	Gruplar içi	6308.90	307	20.55			
	Toplam	6461.08	309				
Kısıtlı duygu	Gruplar arası	75.20	2	37.60	1.55	.21	-
	Gruplar içi	7469.14	307	24.33			
	Toplam	7544.34	309				
Kısıtlı sevgi	Gruplar arası	23.73	2	11.86	.50	.60	-
	Gruplar içi	7214.65	307	23.50			
	Toplam	7238.37	309				
Abartılı özgüven ve kontrol	Gruplar arası	62.22	2	31.11	1.99	.14	-
	Gruplar içi	4800.12	307	15.64			
	Toplam	4862.34	309				
Erkeksi davranış (Toplam)	Gruplar arası	29.23	2	14.61	.11	.90	-
	Gruplar içi	42492.64	307	138.41			
	Toplam	42521.87	309				

\*\*p<.01, \*p<.05

Tablo 6'da görüldüğü üzere kısıtlı duygu, kısıtlı sevgi, abartılı özgüven ve kontrol ile erkeksi davranış toplam puanlarında kuşaklar arası istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma yoktur. Fakat başarıya adanma alt boyutuna ait puanlarda kuşaklar arası istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşma vardır ( $F_{(2-309)}=3.70, p<.05$ ). LCD post Hoc testi karşılaştırmalarında başarıya adanma puanlarında Z kuşağı ( $\bar{X}=16.17$ ), Y kuşağından ( $\bar{X}=17.86$ ) daha düşük puana sahiptir ( $p<.05$ ). Bir başka ifadeyle Y kuşağı kendisini Z kuşağına göre daha başarıya adanmıştır.

### ***İlişki Durumuna Göre Bulgular***

Katılımcıların anne baba bağlanma ve erkeksi davranış puanlarının ilişki durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır.

Analiz bulgularında anne ve baba bağlanma puanları ile erkeksi davranış toplam puanları bireylerin romantik ilişkisi olup olmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Öte taraftan ilişkisi olmayanların kısıtlı duygu toplam puan ortalamaları ( $\bar{X}=17.14$ ), ilişkisi olanların kısıtlı duygu toplam puan ortalamalarından ( $\bar{X}=16.01$ ) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ( $t=2.06, p<.05$ ). Bir diğer ifadeyle ilişkisi olanların kısıtlı duygu düzeyleri daha düşüktür. Bu farklılığın etki büyüklüğü incelendiğinde ise değer düşük kategoride yer aldığı görülmüştür (Cohen  $d=.23$ ). Benzer şekilde ilişkisi olmayanların kısıtlı sevgi toplam puan ortalamaları ( $\bar{X}=14.56$ ), ilişkisi olanların kısıtlı sevgi toplam puan ortalamalarından ( $\bar{X}=13.27$ ) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ( $t=2.33, p<.05$ ). Bir diğer ifadeyle ilişkisi olanların kısıtlı sevgi düzeyleri daha düşüktür. Bu farklılığın etki büyüklüğü incelendiğinde ise değer düşük kategoride yer aldığı görülmüştür (Cohen  $d=.26$ ).

## TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ebeveyn bağlanmasının erkeksi davranış üzerinde bir etkisinin olup olmadığı ve bu değişkenlerin cinsiyete, yaşa, romantik ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda yapılan istatistiksel analizler sonucunda ilk bulguda anne baba bağlanma ve erkeksi davranış arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağlanma düzeyi yüksek olan bireylerin erkeksi davranış düzeyleri de yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan bazı araştırmalarda bulgular bağlanma stilleri ile cinsiyet rolleri arasında ilişki olduğu yönündedir (Arbiol, Shaver ve Yárnoz, 2003; Ciocca vd., 2020; Damarlı, 2006; Haigler, Day ve Marshall, 1995). Çelikkaleli ve Avcı (2016) erkeksi bireylerin kadınsılardan daha fazla güvenli bağlanma stili gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Hemen her toplumda erkeksi özellikler ya da erkeksi yapı güç ve güven ile ilişkili olduğundan güvenli bağlanmanın da bu belirtilen özellikleri desteklemesinden dolayı anne baba bağlanma ile erkeksi davranış puanları arasında ilişki çıkmış olabilir. Aynı zamanda gelenekçi toplumlar erkeksi davranışları kadınsı davranışlardan fazla ödüllendirir. Örneğin “aferin hep böyle hakkını savun, çok zor şeyler yaşasan bile güçlü dur, bütün bunları tek başına yapman çok güzel” gibi söylemler sıkça kullanılır. Erken yaşlardan itibaren erkeksi davranışların onaylandığını gören birey, bu davranışları daha fazla sergilemeye başlar ve sonucunda ebeveynlerine olan güven duygusu artabilir. Bu bağlamda toplumsal beklentiler ve ebeveyn tutumlarının bağlanma ve erkeksi rolleri yordamada etkili olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak çalışmaların çoğu şimdiki çalışmanın bulgusunu desteklemektedir. Dolayısıyla araştırmanın ana problemine cevap bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen ikinci bulguya göre, bağlanma ve erkeksi davranış cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Anneye güven, babaya yabancılaşma ve kısıtlı duygusallık alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlemlenmektedir. Erkeklerin hem anneye bağlanma hem de babaya güven düzeyleri kadınlardan istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir. Benzer şekilde Topçu (2019) erkeklerde, anneye bağlanma ve babaya bağlanma arasında pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Daha önce yapılan bazı araştırmalarda farklı örneklemeler farklı sonuçlar ortaya koymuştur ancak genel olarak erkek ve kadınların farklı bağlanma stillerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Brennan, Shaver ve Tobey, 1991; Erözkan, 2004). Doğan (2016) ergenlerin anne baba bağlanmasının cinsiyete göre farklılaştığını belirtmiştir. Erkeklerin ebeveyn bağlanmalarının kadınlardan daha yüksek olmasının altında; erkeklerin güç ve otorite ihtiyacını tek bir ebeveynin karşılayamaması, bununla beraber erkeklerin kadınlara oranla sosyal iletişimlerinin zayıf olması nedeni ile bu eksikliği gidermek için daha fazla ebeveyne bağlanmaları gibi sebepler yatıyor olabilir. Farklı kültürlerdeki ailelerde ebeveynlerin kadınlara yönelik baskıcı tutumu ile birlikte erkek çocuklarını ailenin daimî üyesi olarak görmeleri ve kız çocuklarını evlendiklerinde bu aileden ayrılacak üye olarak görmelerinin ebeveyne bağlanmayı azalttığı düşünülmektedir. Nitekim Haigler vd. (1995) ile Sevinç ve Şener Kılınç (2018) çalışmalarında kadınların akrana bağlanma düzeyinin erkeklerden ve



ebeveyne bağlanma düzeylerinden yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bir başka ifadeyle kadınlar ebeveyne bağlanmayı değil diğerlerine bağlanmayı tercih etmektedir. Fiese ve Skillman (2000), yaptıkları çalışmada gelenekçi cinsiyete sahip ebeveynlerin erkeklere daha fazla başarı ile ilgili söylemlerde bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum erkeklerin bağlanma düzeylerinin artmasında etkili olabilir.

Bununla birlikte erkeklerin anne bağlanmaları baba bağlanmalarından daha yüksek bulunmuştur. Benzer olarak Haigler vd. (2015) yaptıkları çalışmada katılımcıların hepsinin anne bağlanmaları baba bağlanmalarından fazla olduğunu ortaya koymuşlardır. Bazı toplumlarda çocuğun baba ile korkutulması ve babanın çocuğa sevgisini göstermekten çekinmesi baba bağlanmasının düzeyini düşürüyor olabilir. Yine çocukların bakımından annenin sorumlu tutulması ve babanın bu konuda daha arka planda kalması, şimdiki çalışmada böyle bulunmasının altında yatan sebepler olabilir. Farklı aile yapılarının, ebeveynlerle geçirilen zamanın bireyin algılarında farklılaşmaya sebep olan diğer kavramlardan olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak çalışmaların çoğu şimdiki çalışmanın bulgusunu desteklemektedir. Öte yandan bu konuda yapılan bazı diğer çalışmalar bağlanma stilleri ve cinsiyet arasında ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Çelikkaleli ve Avcı, 2016; Hazan ve Shaver, 1990; Shi, 2003). Bu sonucu da bağlanmanın biyolojik temelli olduğunu, kadın-erkek fark etmeksizin benzer süreçlerden geçtiğini belirterek savunurlar.

Araştırmadan elde edilen üçüncü bulguya göre, anneye bağlanma kuşaklara göre istatistiksel olarak farklılaşmaktadır. X kuşağı istatistiksel olarak anlamlı şekilde Z kuşağından daha fazla anneye bağlanma göstermektedir. Öyle ki Z kuşağının anneye bağlanma puan ortalamaları ( $\bar{X}=49.92$ ), X kuşağından ( $\bar{X}=52.76$ ) daha düşüktür. Benzer şekilde Duygulu (2018), değişen teknoloji ile kuşaklar arası iletişimde en çok ebeveyn çocuk iletişiminin olumsuz etkilendiğinden bahsetmiştir. Araştırmada bu sonuca ulaşılmasının altında Z kuşağının iletişim şeklinin X kuşağına göre tamamen değişmesi olabilir. Çünkü Z kuşağı duygularını, düşüncelerini sosyal ortamlar üzerinden fotoğraflar, videolaralar, emojiler aracılığıyla aktarmaktadır. Bununla beraber X kuşağı otoriter ve gelenekçi aile yapısını benimseyen “bebek patlaması kuşağının (baby boomers)” çocuklarıdır bu yüzden daha sadık, itaatkâr ve sorumluluk sahibidir; Z kuşağı ise aksine özerkliği desteklenerek büyüdüğü için benmerkezci ve bağımsız benlik kurgusuna sahiptir. Bu durumların iletişimi düşürdüğü gibi yabancılaşmaya da neden olarak anneye bağlanma düzeyini etkilediği düşünülmektedir. Öyle ki günümüzde ebeveyn tutumları da kuşaklara göre farklılaşmaktadır (Canatan, Konbak, Aslan, Özdemir ve Yılmaz, 2020). Ebeveynlerin değişen çocuk yetiştirme stilleri de bağlanmayı etkiliyor olabilir (Doinita ve Marina, 2015; Erözkan, 2011; Lin ve Billingham, 2014). Öyle ki otoriter ebeveynlik tarzı ile güvenli bağlanma arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Cohn, P. Cowan, C. Cowan ve Pearson, 1992). Tüm bunlardan hareketle toplumları etkileyen büyük olaylar, yetişme koşulları, bireylerin kendilerine yönelik algıları ebeveyn bağlanmasının düzeyini etkilemektedir.

Araştırma sonuçlarında erkeksi davranışın başarıya adanma alt boyutunda istatistiksel olarak farklılaşmaya rastlanmıştır. Y kuşağının başarıya adanma düzeyi Z kuşağından anlamlı şekilde fazladır. Öyle ki başarıya adanma puanlarında Z kuşağı ( $\bar{X}=16.17$ ), Y kuşağından ( $\bar{X}=17.86$ ) daha düşük puana sahiptir. Dijital yerliler olan Y kuşağı rekabetçi piyasada tutunabilmek için başarmak zorundadır. Çünkü arkalarından gelen sanal bilge olan Z kuşağı bulunmaktadır. Bu sebeple Y kuşağı iş hayatı üzerine düşünür ve her şeyi başarabileceğine inanır, Z kuşağı ise her şeyi kısa sürede yapmaya alıştığı için sabırsız ve acelecidir uzun süreçlerden sıkılabilir (Yüksekbilgili, 2013). Bu da başarıya adanma düzeylerini düşürüyor olabilir. Sonuç olarak çalışmaların çoğu şimdiki çalışmanın bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmadan elde edilen son bulguya göre, anne baba bağlanma ve erkeksi davranış bireylerin romantik ilişkisi olup olmamasına göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır. Benzer şekilde Overbeek, Vollebergh, Engels ve Meeus (2003) romantik partnerleri olan ergenler ile anne baba bağlanmaları arasında zayıf bir ilişki bulmuşlardır. Yapılan bazı diğer çalışmalar bulguya paralel olarak ebeveyn bağlılığının sosyal becerileri, ilişkisel faktörleri ve yalnızlığı etkilemediğini belirtmişlerdir (Bogaerts, Vanheule ve Desmet, 2006; Engels, Finkenauer, Meeus ve Deković, 2001). Ancak erkeksi davranışın alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Romantik ilişkisi olmayan bireyler kısıtlı duygusallık ve kısıtlı sevgi alt boyutlarından romantik ilişkisi olan bireylerden yüksek puanlar almışlardır. Romantik ilişkiler fizyolojik ve hormonal bazı değişimleri beraberinde getirir. Burnham vd. (2003) yaptıkları çalışmada romantik ilişkisi olan erkeklerin bu tür ilişkilere dâhil olmayan erkeklere oranla daha düşük testosteron seviyelerine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu durum erkeksi davranış puanlarının düşmesine sebep oluyor olabilir. Son yıllarda yaşama ilişkin bağımsız kararlar alma özgürlüğü, kişisel kaynakları geliştirme, kendi ilgilerine zaman ayırma ve özel alan kavramlarının önem kazanması yetişkinlerin romantik ilişki kurmaktan kaçınmasını arttırmaktadır (Santrock, 2019). Baktığımızda çoğu toplum bu kavramları erkeksi özellikler ve erkeksi yapı ile ilişkilendirdiğinden ilişkisi bulunmayan bireylerin kısıtlı duygulanım ve kısıtlı sevgi puanlarının yüksek çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Araştırmada bu sonuca ulaşılmasının altında yatan başka bir neden romantik ilişki içerisinde olmayan bireyler ilişkisel iletişimi, yüz ve beden ifadelerini daha sınırlı kullanıyor olabilirler dolayısıyla duygularını sözlü ve sözsüz ifade edememek kısıtlı duygulanıma sebep oluyor olabilir. Aynı zamanda bu bireyler duygularını ve sevgilerini gösterebilecekleri bir partnere sahip olmadıklarından dolayı da kısıtlı duygulanım ve kısıtlı sevgi gösteriyor olabilirler. Bunlara ek olarak kültürler ilişkisi durumuna bireylere farklı roller ve sorumluluklar yükleyebilir. Örneğin: yalnızların daha ketum, resmi, mantıklı, denetimli, bencil olmalarını beklerken; ilişkisi olanların daha sıcakkanlı, duygusal, düşünceli, sevecen olmalarını bekleyebilir. Tüm bunlar kısıtlı duygulanım ve sevgiye yol açıyor olabilir. Sonuç olarak çalışmaların çoğu araştırma bulgusunu desteklememektedir. Öte yandan ebeveyn bağlanmasının romantik ilişkileri etkilediği çalışmalarda bulunmaktadır (Avila, Cabral ve Matos, 2011; Çiftçi,

2010). Bu çalışmalarda ebeveyn bağlanma kalitesinin, yabancılaşma ve iletişimin etkisinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın bulgularına yönelik genel bir çıkarım yapmak gerekirse, anne baba bağlanma arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş ve ilişkiyi açıklamada cinsiyet, kuşaklar ve ilişki durumu gibi demografik değişkenler yol gösterici olmuştur.

Bu araştırma ile yurt içinde ilk defa anne baba bağlanmanın erkeksi davranış ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın ilk olması nedeni ile kırsal-kentsel, mülteci-yerleşik, LGBT gibi değişik örneklem gruplarıyla ve kadın-erkek katılımcı sayısını dengeleyerek yeniden sorgulanabilir böylelikle elde edilen bulguların kararlılığı test edilebilir. Ayrıca erkeksi davranış ve anne baba bağlanmanın sadece cinsiyet ve zaman eksenli olmadığını kültür ve alt kültürlerin bu kavramların etkileyebileceği gibi bu kavramlar ile ilişkisi olabileceği incelenmiş olur. Toplumsal cinsiyet eşitliği/eşitsizliği tartışmalarına farklı bir bakış açısı kazandırılmış olur.

Araştırmada katılımcıların çoğunluğu yüksek eğitime ve orta ve üst düzey gelire sahiptir. Bununla birlikte katılımcıların çoğunluğu kentsel alanlarda yaşamaktadırlar. Bu değişkenler açısından anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığının incelenmesi için düşük eğitim düzeyi, düşük gelir ve kırsal alanda yaşayan gruplar araştırmaya daha fazla dâhil edilebilir. Bununla birlikte bölgelere göre yapılacak çalışmalar kültürel farklılıkları ortaya çıkarabilir.

Yaşamın diğer dönemleri ile karşılaştırıldığında erken dönem yaşantılarının hayatımıza olan etkileri daha fazladır. Aile ile kurulan ilişkiler bireyin davranışlarını şekillendirmede önemlidir. Anne baba çocuk arasında ortaya çıkan olumsuz bir durum çocuğun risk grubunda olmasına neden olur bu yüzden uzmanların bu konuda bireylere, ebeveynlere ve öğretmenlere yardımcı olması önemlidir. Ulaşılan sonuç bir müdahale planı haline getirilerek önleme çalışmalarında kullanılarak aile ilişkilerine destek sağlayabilir.

Sağlıklı kişilerarası iletişim için anne baba ile bağlanma ve erkeksi davranışa yönelik farkındalığı arttırmak için ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte bir psiko-eğitim programının hazırlanmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Örneğin ailelere hastanelerde ve okullarda psikolojik danışman ve diğer uzmanlar tarafından verilen eğitimlerin aile ile iş birliğini arttıracacağı, çocukların gelişimi açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Hem bağlanma hem de erkeksi davranış yukarıda çokça değinildiği gibi bireylerin meslek seçimini ve kariyer yaşamını doğrudan etkilemektedir. Çocukluk dönemi bağlanmalarının ve erkeksi davranışların bireyin kariyer tercihlerine etkisi hakkında uzun süreli çalışmaların yapılması, bireyin davranışlarını ve kurduğu ilişkileri inceleme açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar psikolojik danışmanlar, eğitim psikologları ve diğer uzmanlar tarafından kariyer danışmanlığında kullanılabilir.

Erkeksi davranış konusunda yapılan araştırmaların sayısının yetersiz olduğu göz önüne alındığında kuşaklar arası farkı daha net ortaya koyacak araştırmalara ihtiyaç vardır. Ebeveyn tutumları, aile yapıları gibi değişkenler çalışmaya dâhil edilebilir. Bu sayede toplumsal değişmelerin bireylere olan etkisi daha derinden incelenebilir.

## KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S. (1967). *Infancy in Uganda: Infant care and the growth of love*. Baltimore, MD: The Johns Hopkins Press.
- Ainsworth, M. D., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment a psychological study of the strange situation*. New York: Psychology Press.
- Angst, J., Gamma, A., Gastpar, M., Lépine, J. P., Mendlewicz, J. ve Tylee, A. (2002). Gender differences in depression. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 252, 201-209. doi:10.1007/s00406-002-0381-6
- Allen, J. P. ve Land, D. (1999). Attachment in adolescence. J. Cassidy ve P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* içinde (ss. 319–335). New York: The Guilford Press.
- Altın, B. (2014). *Kadınlarda benimsenen cinsiyet rollerine göre kişilik özelliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arbiol, I. A., Shaver, P. R. ve Yárnoz, S. (2003). Insecure attachment, gender roles, and interpersonal dependency in the basque country. *Personal Relationships*, 9(4), 479-490. doi:10.1111/1475-6811.00030
- Armsden, G. C. ve Greenberg, M. T. (1987). The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16(5), 427–454. doi:10.1007/BF02202939
- Avila, M., Cabral, J. ve Matos, P. M. (2011). Parental attachment and romantic relationships in emerging adults: The role of emotional regulation processes. *Family Science*, 2(1), 13-23. doi:10.1080/19424620.2011.593342
- Ayenibiwo, K. O. (2010). Culture and gender as predictors of undergraduates' perception of gender roles. *Gender and Behaviour*, 8(1), 2929-2947. doi:10.4314/gab.v8i1.54711
- Baştuğ, G. ve Kuru, E. (2009). Bayan sporcuların bedenlerini algılama düzeyleri ve cinsiyet rolleri üzerine bir araştırma. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 533-555.
- Bahtiyar Saygan B. ve Pekel Uludağlı N. (2021). Yaşam boyu toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(2), 354-382. doi:10.18863/pgy.789615
- Beere, C. A. (1990). *Gender roles: A handbook of tests and measures*. New York: Greenwood Publishing Group.
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155-162. doi:10.1037/h0036215

- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex-typing. *Psychological Review*, 88, 354-364. doi:10.1037/0033-295X.88.4.354
- Bem, S. L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 8(4), 598-616. doi:10.1086/493998
- Berk, L. E. (2013). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa*. (7.Baskı). (Çev. Ed. N. Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal çalışmanın yayın tarihi 1998)
- Blackstone, A. M. (2003). *Gender roles and society*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Blakemore, J. E. O. (2003). Children's beliefs about violating gender norms: Boys shouldn't look like girls, and girls shouldn't act like boys. *Sex Roles*, 48, 411-419. doi:10.1023/A:1023574427720
- Bogaerts, S., Vanheule, S. ve Desmet, M. (2006). Feelings of subjective emotional loneliness: An exploration of attachment. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 34(7), 797-812. doi:10.2224/sbp.2006.34.7.797
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. I. attachment*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation, anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss*. New York: Basic Books.
- Brennan, K. A., Shaver, P. R. ve Tobey, A. E. (1991). Attachment styles, gender and parental problem drinking. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(4), 451-466. doi:10.1177/026540759184001
- Budayıcıoğlu, G. (2004). *Madalyonun içi*. İstanbul: Remzi.
- Burge, D., Hammen, C., Davila, J., Daley, S. E., Paley, B., Herzberg, D. ve Lindberg, N. (1997). Attachment cognitions and college and work functioning two years later in late adolescent women. *Journal of Youth and Adolescence*, 26, 285-301. doi:10.1521/ijct.2010.3.4.380
- Burnham, T. C., Chapman, J. F., Gray, P. B., McIntyre, M. H., Lipson, S. F. ve Ellison, P. T. (2003). Men in committed, romantic relationships have lower testosterone. *Hormones and Behavior*, 44(2), 119-122. doi:10.1016/S0018-506X(03)00125-9
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (30. Baskı). Ankara: PegemA.
- Canatan, K., Konbak, E., Aslan, T., Özdemir, M. ve Yılmaz, Ö. M. (2020). Geleneksel ve modern ailelerde çocuk yetiştirme tutumları. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 151-165.

- Carver, C. S. (1997). Adult attachment and personality: Converging evidence and a new measure. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 8, 865-883. doi:10.1177/0146167297238007
- Cassidy, J. ve Shaver, P. R. (2002). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. New York: Rough Guides.
- Çelik, A. S., Bayrakçeken, E. ve Kılınc, T. (2020). Hemşirelerin cinsiyet rollerine göre bireysel yenilikçilik özellikleri ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(3), 397-409. doi:10.17049/ataunihem.618080
- Ciocca, G., Zauri, S., Limoncin, E., Mollaioli, D., D'Antuono, L., ... Jannini, E. A. (2020). Attachment style, sexual orientation, and biological sex in their relationships with gender role. *Sexual Medicine*, 8(1), 76-83. doi:10.1016/j.esxm.2019.09.001
- Crowell, J. A., Treboux, D. ve Brockmeyer, S. (2009). Parental divorce and adult children's attachment representations and marital status. *Attachment ve Human Development*, 11 (1), 87-101. doi:10.1080/14616730802500867
- Cohn, D., Cowan, P., Cowan, C. ve Pearson, J. (1992). Mothers' and fathers' working models of childhood attachment relationships, parenting styles and child behavior. *Development and Psychopathology*, 4(3), 417-431. doi:10.1017/S0954579400000870
- Corrigall, E. A. ve Konrad, A. M. (2007). Gender role attitudes and careers: A longitudinal study. *Sex Roles*, 56(11), 847-855. doi:10.1007/s11199-007-9242-0
- Çelikkaleli, Ö. ve Avcı, R. (2016). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerine göre bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 103-123. doi:10.18009/jcer.02509
- Çiftçi, D. (2010). *Kişinin ebeveyn ilişki algısı ile yetişkinlik bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul. (Yüksek lisans tezi). Yök Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. (599369)
- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik-kavramı arasındaki ilişkiler*. Ankara. (Yüksek lisans tezi). Yök Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. (191469)
- Doucet, A. (2013). Gender roles and fathering. N. J. Cabrera ve C. S. Tamis-LeMonda (Eds.), *Handbook of father involvement: Multidisciplinary perspectives* içinde (ss. 297–319). Londra: Routledge/Taylor ve Francis Group.
- Doğan, T. (2016). Ergenlerde anne babaya bağlanma: Türkiye profili. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 406-419. doi:10.18863/pgy.253446

- Doinita, N. E. ve Maria, N. D. (2015). Attachment and parenting styles. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 203, 199-204. doi:10.1016/j.sbspro.2015.08.282
- Dökmen, Z. Y. (2015). *Toplumsal cinsiyet- sosyal psikolojik açıklamalar* (6.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Duygulu, S. (2018). Yeni medya teknolojilerinin k-kuşağının ebeveynleriyle olan iletişimine etkisi. *TRT Akademi*, 3(6), 632-652.
- Eagly, A. H. ve Wood, W. (2012). Social role theory. *Handbook of Theories of Social Psychology*, 49, 458-476. doi:10.4135/9781446249222.n49
- Engels, R. C. M. E., Finkenauer, C., Meeus, W. ve Deković, M. (2001). Parental attachment and adolescents' emotional adjustment: The associations with social skills and relational competence. *Journal of Counseling Psychology*, 48(4), 428-439. doi:10.1037/0022-0167.48.4.428
- Erikli, S. (2020). Çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet ayrımcılığının görünümü. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 39-60.
- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 155-175.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Feather, N. T. (1985). Masculinity, femininity, self-esteem, and subclinical depression. *Sex Roles* 12, 491-500. doi:10.1007/BF00288171
- Fiese, B. H. ve Skillman, G. (2000). Gender differences in family stories: Moderating influence of parent gender role and child gender. *Sex Roles*, 43(5-6), 267-283. doi:10.1023/A:1026630824421
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. (6.Baskı). New York: McGraw-Hill International Education.
- Freud, A. (1966). *Normality and pathology in childhood*. New York: International Universities Press.
- Gartzia, L. ve Van Engen, M. (2012). Are (male) leaders “feminine” enough? Gendered traits of identity as mediators of sex differences in leadership styles. *Gender in Management*, 27(5), 296-314. doi:17542411211252624
- Gneezy, U., Leonard, K. L. ve List, J. A. (2009). Gender differences in competition: Evidence from a matrilineal and a patriarchal society. *Econometrica Journal of The Econometric Society*, 77(5), 1637-1664. doi:10.3982/ECTA6690



- Goodwin, I. (2003). The relevance of attachment theory to the philosophy, organization, and practice of adult mental health care. *Clinical Psychology Review*, 23, 35-36. doi:10.1016/S0272-7358(02)00145-9
- Gorrese, A. ve Ruggieri, R. (2012). Peer attachment: A meta-analytic review of gender and age differences and associations with parent attachment. *Journal of Youth Adolescence* 41, 650-672. doi:10.1007/s10964-012-9759-6
- Guastello, D. D. ve Guastello, S. J. (2003). Androgyny, gender role behavior, and emotional intelligence among college students and their parents. *Sex Roles*, 49(11), 663-673. doi:10.1023/B:SERS.0000003136.67714.04
- Günaydın, G., Selçuk, E., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formu'nun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*, 8(16), 13-23.
- Güngörmüş, A. Ş., Aydın, S. ve Ergin, G. (2013). İşletme bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerinin cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 109-128. doi:10.5578/JSS.6357
- Haigler, V. F., Day, H. D. ve Marshall, D. D. (1995). Parental attachment and gender role identity. *Sex Roles*, 33, 203-220. doi:10.1007/BF01544611
- Hazan, C. ve Shaver, R. P. (1990). Love and work: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(2), 270-280. doi:10.1037/0022-3514.59.2.270
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö. ve Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3, 321-342. doi:10.18863/PGY.51351
- Kobak, R. R. ve Hazan, C. (1991). Attachment in marriage: Effects of security and accuracy of working models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(6), 861-869. doi:10.1037/0022-3514.60.6.861
- Korabik, K. ve Ayman, R. (1989). Should women managers have to act like men?. *Journal of Management Development*, 8(6), 23-32. doi:10.1108/EUM0000000001366
- Kulik, L. (1995). The impact of ethnic origin and gender on perceptions of gender roles: The Israeli experience. *Journal of Social Behavior and Personality*, 10(4), 199.
- Lin, Y. C. ve Billingham, R. E. (2014). Relationship between parenting styles and gender role identity in college students. *Psychological Reports*, 114(1), 250-271. doi:10.2466/21.09.PR0.114k13w4
- Marini, M. M. (1990). Sex and gender: What do we know?. *In Sociological Forum* 5(1), 95-120. doi:10.1007/BF01115139

- Martin, C. L., Ruble, D. N. ve Szrkrybalo, J. (2002). Cognitive theories of early gender devlopment. *Psychological Bulletin*, 128, 903-933. doi:10.1037/0033-2909.128.6.903
- Mesman, J. ve Groeneveld, M. G. (2017). Gendered parenting in early childhood: Subtle but unmistakable if you know where to look. *Child Development Perspectives*, 12(1), 22-27. doi:10.1111/cdep.12250
- Mikulincer, M. (1998). Attachment working models and the sense of trust: An exploration of interaction goals and affect regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1209–1224. doi:10.1037/0022-3514.74.5.1209
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2012). An attachment perspective on psychopathology. *World Psychiatry*, 11(1), 11-15. doi:10.1016/j.wpsyc.2012.01.003.
- Miller, P. H. (1993). *Theories of devolopmental psychology*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Overbeek, G., Vollebergh, W., Engels, R. C. M. E. ve Meeus, W. (2003). Parental attachment and romantic relationships: Associations with emotional disturbance during late adolescence. *Journal of Counseling Psychology*, 50(1), 28-39. doi:10.1037/0022-0167.50.1.28
- Örücü, E., Kılıç, R. ve Kılıç, T. (2007). Cam tavan sendromu ve kadınların üst düzey yönetici pozisyonuna yükselmelerindeki engeller: Balıkesir ili örneği. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), 117-135.
- Powell, G. N. ve Butterfield, D. A. (1979). The “Good Manager”: Masculine or androgynous?. *The Academy of Management Journal*, 22(2), 395-403. doi:10.2307/255597
- Raja, S. N., McGee, R. ve Stanton, W. R. (1992). Perceived attachments to parents and peers and psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 21(4), 471-485. doi:10.1007/BF01537898
- Santrock, J. (2019). *Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi*. (13.Baskı). (Çev. Ed. G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayıncılık. (Orijinal çalışmanın yayın tarihi 2001)
- Sarıçam, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Erzurum. (Yüksek lisans tezi). Yök Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. (288259)
- Sarıçam, H. ve Sığın, A. (2020). Erkeksi davranış ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 16, 339-357. doi:10.16947/fsmia.849195

- Sevinç, G. ve Şener Kılınç, T. (2018). Güvenli bağlanma düzeyi ve benlik kurguları ile üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyumu arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 306-324. doi:10.17244/eku.377465
- Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 143-157. doi:10.1080/01926180301120
- Sığın, A. ve Sariçam, H. (2022). Türkiye’de sayısal mezuniyet alanının erkeksiliği üzerine sosyolojik bir çalışma. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 18-36. doi:10.54282/inijoss.1062689
- Sidanius, J., Cling, B. J. ve Pratto, F. (1991). Ranking and linking as a function of sex and gender role attitudes. *Journal of Social Issues*, 47(3), 131-149. doi:10.1111/j.1540-4560.1991.tb01827.x
- Snell, W. E. (1989). Development and validation of the Masculine Behavior Scale: A measure of behaviors stereotypically attributed to males vs. females. *Sex Roles: A Journal of Research*, 21(11-12), 749-767. doi:10.1007/BF00289806
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik dönemi bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8(2), 88-99.
- Sroufle, L. A., Egeland, B., Carlson, E. ve Collins, W. (2005). *The Minnesota study of risk and adaptation from birth to adulthood*. New York: Guilford.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Tan, M. (1979). *Kadın: Ekonomik yaşamı ve eğitimi*. Ankara: Türkiye İş Bankası.
- Tarhan, E. (2019). *Kadın akademisyenlerin sınırsız ve çok yönlü kariyer tutumları: Kişilik ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından bir inceleme* (Doktora Tezi). Yök Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. (603368)
- Temel, A., Yakın, M. ve Misci, S. (2006). Örgütsel cinsiyetlerin örgütsel davranışlara yansımaları. *Yönetim ve Ekonomi*, 13(1), 27-38.
- Topçu, N. (2019). *Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyn, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yök Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. (569633)
- Tzuriel, D. (1984). Sex role typing and ego identity in Israeli, Oriental, and Western adolescents. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(2), 440. doi:10.1037/0022-3514.46.2.440

- Van Look, P. F. A., Heggenhougen, K. ve Quah, S. R. (2011). *Sexual and reproductive health: A public health perspective*. San Diego: Academic Press.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (35), 29-56.
- Williams, K., Goodman, M. ve Green, R. (1985). Parent-child factors in gender role socialization in girls. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 24(6), 720-731. doi:10.1016/S0002-7138(10)60115-X
- Wood, W., Christensen, P. N., Hebl, M. R. ve Rothgerber, H. (1997). Conformity to sex-typed norms, affect and the self-concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 523-535. doi:10.1037/0022-3514.73.3.523
- Wu, C. (2009). The relationship between attachment style and self-concept clarity: The mediation effect of self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 47(1), 42-46. doi:10.1016/j.paid.2009.01.043
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal cinsiyet rollerinin günlük hayattaki yansımaları: Çorum/Alaca örneği. *İmgelem*, 2(2), 59-79.
- Yüksekbilgili, Z. (2013). Türk tipi y kuşağı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 342-353.
- Grantthornton (2021, Şubat 15). Women in business 2021. <https://www.grantthornton.global/en/insights/women-in-business-2021/> adresinden alınmıştır.